

SXEDIO.731

30.12.1963: ΜΑΚΑΡΙΟΣ, ΚΛΗΡΙΔΗΣ, ΚΟΥΤΣΙΟΥΚ, ΝΤΕΝΚΤΑΣ ΚΑΙ ΝΤΑΝΚΑΝ ΣΑΝΤΣ ΥΠΟΓΡΑΦΟΥΝ ΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Σε συνάντηση του Προέδρου Μακαρίου με το Βρετανό Στρατηγό Γιαγκ, ο οποίος θα αναλάμβανε επικεφαλής της δύναμης που θα είχε την ευθύνη της ασφάλειας μεταξύ των αντιμαχομένων πλευρών στη διαχωριστική γραμμή μεταξύ του Ελληνικού και του Τουρκικού τομέα της Λευκωσίας, συμφωνήθηκε (ανακοινωθέν αρ. 7, 26.12.63) όπως δυνάμεις υπό τη διοίκηση του Στρατηγού Γιαγκ αρχίσουν περιπολίες από τις 27 Δεκεμβρίου 1963.

Για τη σύσταση της δύναμης αυτής έπαιξε σημαντικό ρόλο και ο βρετανός Υπουργός Κοινοπολιτειακών Σχέσεων της Βρετανίας Ντάνκαν Σαντς που έφθασε στη Λευκωσία επειγόντως για επείγουσες συνομιλίες.

Για ρύθμιση των λεπτομερειών για κατάπαυση των συγκρούσεων δημιουργήθηκε Πολιτική Επιτροπή Επαφής με μέλη από ελληνικής πλευράς του Γλαύκο Κληρίδη, Πολύκαρπο Γιωρκάτζη και Τάσσο Παπαδόπουλο και από τουρκικής τους Ραούφ Ντενκτάς, Οσμάν Ορέκ και Χαλίτ Αλή Ριζά.

Σε κατοπινό στάδιο η Επιτροπή διερύνθηκε με τη συμμετοχή του βουλευτή Λέλλου Δημητριάδη και του ιδιαιτερου γραμματέως του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Τάσσου Παναγίδη.

Στην Επιτροπή έπαιρναν μέρος οι πρεσβευτές της Ελλάδας και της Τουρκίας, ενώ ο Πρόεδρος της ήταν ο βρετανός Υπατος Αρμοστής Αρθρουρ Κλαρκ, στο σπίτι του οποίου γίνονταν οι συνεδρίες.

Στις πρώτες συνεδρίες προήδρευε μάλιστα ο Ντάνκαν Σαντς.

Για καθορισμό των περιοχών που θα εγκαθίσταντο και θα περιπολούσαν οι βρετανοί, ο Στρατηγός Γιαγκ πήρε ένα χάρτη της Λευκωσίας και έσυρε σ αυτόν μια γραμμή με πράσινο μολύβι.

Κι' αυτό γιατί στο χάρτη οι θέσεις των Ελλήνων ήταν σημειωμένες με μπλε χρώμα και των Τούρκων με κόκκινο. Ετσι τοποθέτησε διάφορα σημεία με το πράσινο μολύβι και έσυρε τη γραμμή από τη μια άκρη του χάρτη δηλαδή από την περιοχή του Αγίου Παύλου μέχρι το κέντρο της Λευκωσίας προς το Καϊμακλί, την Ομορφίτα και τον Τράχωνα.

Αυτή η πράσινη γραμμή που έσυρε ο Στρατηγός Γιαγκ στο χάρτη έγινε πλέον γνωστή ως η Πράσινη Γραμμή και έκτοτε καθιερώθηκε έτσι να είναι γνωστή, ενώ αργότερα στα μετέπειτα χρόνια επεκτάθηκε μέχρι τη Λεύκα και τα Κόκκινα δυτικά και προς την Αμμόχωστο Ανατολικά καλύπτοντας μια έκταση περίπου **180** χιλιομέτρων.

Μετά την επίτευξη της συμφωνίας για την πράσινη γραμμή υπεγράφησαν και τα σχετικά έγγραφα και κάτω από αυτήν έβαλαν την υπογραφή τους δυο αξιωματούχοι και από τις δυο πλευρές, δηλαδή ο Πρόεδρος Μακάριος και ο Γλαύκος Κληρίδης και οι Κουτσιούκ και Ντενκτάς και ο Νιάνκαν Σαντζ.

Η συμφωνία πρόβλεπε:

1. Σε χρόνο που θα καθορισθεί από τον Διοικητή της Κοινής Δυνάμεως όλες οι Ελληνικές Κυπριακές και Τουρκικές Κυπριακές θέσεις στην περιοχή της Πράσινης Γραμμής από το σημείο "X" μέχρι το σημείο "Y", όπως θα τα καθορίσει θα εκκενωθούν, και θα καταλάβει όλες τις εκκενωμένες θέσεις, όπως θα κρίνει αναγκαίο (κάτω από τους όρους των παραγράφων **3** και **4** πιο κάτω.

2. Ταυτόχρονα με την ενέργεια που αναφέρεται στην παράγραφο **1** πιο πάνω, όλες οι Ελληνικές και Τουρκικές θέσεις στην περιοχή της Πράσινης Γραμμής μεταξύ των σημείων "Y" και "Z" που θα καθορισθούν από το Διοικητή της Δύναμης, θα εκκενωθούν.

3. Πριν εκκενωθούν οι θέσεις και των δύο πλευρών στην Πράσινη Γραμμή μεταξύ των σημείων "A" και "B", ο διοικητής της Δύναμης θα δημιουργήσει τέτοιες θέσεις, όπως θα θεωρήσει αναγκαίο, με σκοπό

τη δημιουργία συνθηκών ασφαλείας στην περιοχή που είναι σκιασμένη με μπλε, για να δώσει τη δυνατότητα στους κατοίκους να επιστρέψουν στα σπίτια τους. Μόλις συμπληρωθεί αυτή η ενέργεια από τον Διοικητή της Δύναμης, όλες οι ελληνικές και τουρκικές θέσεις στην Πράσινη Γραμμή από τα σημεία "Α" και "Β" που θα καθορισθούν από το Διοικητή της Δύναμης θα εκκενωθούν.

4. Για αποφυγή αμφιβολιών, οι θέσεις που θα καταληφθούν από τον Διοικητή της Δύναμης, θα περιλαμβάνουν τον αλευρόμυλο (Σεβέρη), το εργοστάσιο Πάγου, τον Προχμαχώνα Ρόκκας, και το κτίριο της ΣΥΤΑ. Και οι θέσεις που θα εκκενωθούν, αλλά δεν θα καταληφθούν, θα περιλαμβάνουν τους Προμαχώνες Μουλλά, Μπάρμαπρο και Λορεντάνο.

5. Μόλις ο Διοικητής της Δύναμης αρχίσει να καταλαμβάνει τις Ελληνικές και Τουρκικές θέσεις, θα έχει το δικαίωμα, εφ' όσον το θεωρεί αναγκαίο, να αποστέλλει περιπολίες οποιαδήποτε ώρα και χωρίς περαιτέρω διαβουλεύσεις οπουδήποτε στη Λευκωσία και στις γύρω περιοχές.

Η συμφωνία για την Πράσινη Γραμμή ολοκληρώθηκε με μια άλλη που υπογράφηκε στις 6 Ιανουαρίου 1964 και αφορούσε την κατάρτιση των φυλακίων, τον αφοπλισμό των ενόπλων και την ελεύθερη διακίνηση και επικοινωνία.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Άρθουρ Κλαρκ ανέφερε σε συνοδευτική επιστολή του για τη συμφωνία (Ιστορική Εγκυκλοπαίδεια της Κύπρου, περίοδος 1960-1973, τόμος Α σελ. 80).

ΑΠΟΡΡΗΤΟ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΑΦΗΣ

Σύμφωνία σχετικά με την αποκατάσταση της Ελευθερίας Κίνησης και Επικοινωνίας και άλλων σημαντικών θεμάτων.

Επισυνάπτω για πληροφόρηση της Επιτροπής το κείμενο συμφωνίας που επιτεύχθη χθες τη νύκτα σχετικά με την αποκατάσταση της Ελευθερίας Κίνησης και Επικοινωνιών κλπ, στην Κύπρο. Είμαι βέβαιος ότι

η Επιτροπή θα χαιρετίσει αυτές τις διευθετήσεις, που θα αρχίσουν από την **06.00** ώραν αύριο, Τετάρτη, **8** Ιανουαρίου. Όταν εφαρμοσθή πλήρως θα συμβάλει πολύ στην επαναφορά των πραγμάτων στην ομαλότητα.

Αρθουρ Κλαρκ,
Πρόεδρος Επιτροπής
7 Ιανουαρίου **1964**
Απόρρητο

Στο κείμενο της συμφωνίας αναφερόταν:

ΚΥΠΡΟΣ

Συμφωνία σχετικά με την αποκατάσταση της Ελευθερίας Κίνησης και Εποικιογνωμών και άλλων σημαντικών θεμάτων.

Η Ελληνική πλευρά συμφώνησε ότι, με ισχύ από τις **06.00** της **8ης** Ιανουαρίου **1964**:

α). Η Ελληνική πλευρά θα μετακινήσει όλες τις επιθετικές και αμυντικές θέσεις τις οποίες κατέχει τώρα.

β). Θα μετακινήσει όλα τα εμπόδια, οδοφράγματα κλπ.

γ). Θα διαλύσει όλους τους ενόπλους Έλληνες Κυπρίους εκτός της Αστυνομίας και της χωροφυλακής, και

δ). Θα τερματίσει κάθε μεταφορά όπλων από πολίτες.

2. Η τουρκική πλευρά έχει επίσης συμφωνήσει όπως μέσα σε περίοδο δέκα ωρών, αφ' ότου η Ελληνική πλευρά εφαρμόσει τις υποχρεώσεις της και εν πάση περιπτώσει πριν από το σκότος, θα εφαρμόσει πλήρως τα ακόλουθα μέτρα:

α). Θα μετακινήσει όλες τις θέσεις τις οποίες κατέχει.

β). Θα μετακινήσει όλα τα εμπόδια, οδοφράγματα κλπ.

γ). Θα διαλύσει όλους τους ενόπλους Τουρκοκύπριους εκτός της Αστυνομίας και της Χωροφυλακής.

δ). Θα τερματίσει κάθε μεταφορά όπλων από

πολίτες.

3. Μια εξαίρεση στα πιο πάνω είναι ότι στη Λεύκα και τον Ξερό και οι δυο πλευρές θα ενεργήσουν ταυτόχρονα όπως συμφωνήθηκε πιο πάνω σε χρόνο που θα καθορισθεί ασργότερα αμοιβαία.

4. Κάθε πλευρά έχει επίσης συμφωνήσει ότι δεν θα ζητά απόδειξη ταυτότητας, έρευνας, συλλαμβάνει ή κρατεί πρόσωπα που ανήκουν στην άλλη πλευρά. Ιδιαίτερα θα απέχει να επεμβαίνει με κάθε τρόπο στην ομαλή ελευθερία κινήσεως μεταφοράς και επικοινωνιών.

5. Η Ελληνική πλευρά έχει δώσει διαβεβαίωση ότι σαν αποτέλεσμα των πιο πάνω Τουρκικές θέσεις της Αστυνομίας και της Χωροφυλακής που επανδρώνονται από τακτικούς Τούρκους Αστυνομικούς και Χωροφύλακες, δεν θα καταληφθούν από Έλληνες Αστυνομικούς ή χωροφύλακες.

6. Και οι δυο πλευρές συμφώνησαν ότι στην εφαρμογή της συμφωνίας αυτής, οποιοδήποτε δευτερεύον επεισόδιο που θα σημειωθεί εξ αιτίας της ελλείψεως επικοινωνίας δεν θα έχει σαν αποτέλεσμα την ακύρωση της συμφωνίας.